

Konferencia a trópusi erdőkről a francia Külügyminisztériumban – 2. A szekcióülések összefoglalása

A január 11-12-én az erdők 2011-es nemzetközi éve alkalmából a trópusi erdőkről szervezett konferencia alkalmával a párhuzamos szekcióülések sorában külön szekció foglalkozott a trópusi erdők kitermelésének fenntartható, a környezetvédelmi szempontokat szem előtt tartó módozataival. Benoit Demarquez ([TEREA](#)) az igazolt származású, fenntartható erdőgazdálkodásból származó faanyag kapcsán kifejtette, meglepő, hogy milyen nagy számú cég érdeklődik a koncepció iránt és egyre nagyobb arányban alkalmazzák is ezt. Ehhez természetesen az is szükséges, hogy a vásárlók oldaláról legyen érdemi kereslet és ösztönzés is, hiszen enélkül nincs értelme az egésznek. Ezzel együtt szerinte több kérdés is fölvetődik a jövőre nézve, egészen konkrétan arra vonatkozóan, mennyire lehet hosszabb távon is életképesnek tekinteni ezt a fajta kezdeményezést? Inkább azt kell célul kitűzni, hogy legyen a piaci szereplők között egy „minőségi beszállítói réteg”, aki messzemenően alkalmazza az előírásokat, ezzel párhuzamosan pedig alakuljon ki egy „általános”, „közepes” minőségi kategória, vagy pedig arra kell törekedni, hogy lehetőleg a vállalatok minél nagyobb száma - ideális esetben minden cég - a fenntartható erdőgazdálkodás szempontjait szem előtt tartva folytassa tevékenységét? További kérdés, hogy mennyire lehet szigorítani az elvárásokat anélkül, hogy ez gazdaságilag ellehetetlenítene az ilyen formában folyó kitermelést?

Szintén a környezetvédelmi szempontokat és a fenntartható kitermelést elemezte előadásában Tiphonie Lemenager ([AFD/AgroParisTech-GEEFT](#)), aki az elmúlt húsz év eredményei közé sorolta azt, hogy míg két évtizeddel ezelőtt „csak” az erdőirtás fogalma szerepelt a köztudatban mint megoldandó probléma, a megközelítés az évek során egyre összetettebb, szélesebb körű lett, ahogy megjelent külön témaként a biodiverzitás vagy még később a szénmérleg kérdése. Claude Rupé (állami erdészeti hivatal - [ONF](#)) a francia tengerentúli megyék erdőgazdálkodásának szocio-ökonómiai vonatkozásait taglalta annak fényében, hogy szinte minden esetben a biológiai sokféleség szempontjából különösen értékes és sérülékeny erdőkről van szó. Véleménye szerint csak hosszú távú, több szinten (régió, erdő, parcella) folyó, egyszerre több szempontot (biodiverzitás, szénmérleg, gazdasági-társadalmi haszon) figyelembe vevő gazdálkodásról lehet szó, ellenkező esetben például Francia-Guyana esetében nem tartható meg a szinte érintetlen, összetett trópusi erdő-ökoszisztéma. Az ONF a többi kutatóhellyel együttműködve végzett kutatások alapján úgy véli, hogy a hosszú vágásidejű (65 év), hektáronként és évente legföljebb öt fa kitermelését engedélyező erdőgazdálkodás gyakorlatilag csak nagyon kis hatással van az erdei ökoszisztémára, különösen akkor, ha a beavatkozás egyéb körülményeit is úgy választják meg (időpont, gépek, kitermelés és szállítás módja), hogy az a lehető legkisebb mértékben zavarja meg a kialakult egyensúlyt.

Elie Hakizumwani (FSC, [Forest Stewardship Council](#)) a fenntartató erdőgazdálkodásból származó faanyag-igazolás fontosságáról beszélt rövid előadásában az egyenlítői-afrikai erdők kapcsán. A Kongó-medence erdőségei ugyanis az Amazonas-medence után a Föld második legnagyobb összefüggő trópusi erdőségét jelentik, így globális szerepük – többek között a környezetvédelemben – megkerülhetetlen. A terület gazdaságága miatt azonban komoly feszültségek forrása is az egyes potenciális használók között, akik nem csak a faanyag, de a vadállomány vagy az erdők alatt található ásványkincsek kitermelésében is érdekeltek. Így nem csak a helyi közösségek, de valójában a világ népességének is érdeke, hogy az afrikai erdők leromlását mindenképpen el lehessen kerülni. Valamilyen szinten akár bizakodásra is okot adhatna, hogy míg a világ erdőségeinek csupán 3,7%-a certifikált, a trópusi erdők esetében ez már 30%, míg az afrikai erdőknél ennél is nagyobb arányról lehet beszélni – viszont annak fényében, hogy itt még szinte természetes állapotában meglévő őserdőről van szó, a mérsékelt övi erdők zöme pedig évszázadok óta művelt, a tét nem

ugyanaz. A politika pozitív szerepét mutatják az olyan államfői beszédek is, mint pl. Jacques Chirac-é Brazzaville-ben 2005. februárban, ahol a francia köztársasági elnök kijelentette: a francia állami beszerzések során csak és kizárólag certifikált faanyagot szereznek be, ezzel is ösztönözve a lehetséges beszállítókat a minősítési rendszer alkalmazására.

Samuel Nguiffo (Kamerun, [CED](#)) előadásában azt elemezte, lehetséges-e „békés egymás mellett élés” az erdőkitermelés, illetve a környezetvédelem és a helyi közösségek szocio-ökonómia egyensúlyának megőrzése között? Tapasztalatai szerint a közép-afrikai országok jogszabályai egyelőre elsődleges céljuknak a fakitermelés biztosítását célozzák, a környezetvédelmi és társadalmi szempontok inkább akadályokat jelentenek. A törvények semmilyen szankciót nem írnak elő az őket megszegő és/vagy a kérdéses államoknak kárt okozó cégekkel szemben, a fenntarthatóság pedig a gyakorlatban nem létezik, mert teljes a kiegyensúlyozatlanság a gazdasági, szociális és környezetvédelmi szempontok között. A Kongó-medence országa által is aláírt nemzetközi egyezmények tiszteletben tartását nem lehet a kitermelést végző vállalatok „jóindulatára” bízni, azok betartását az egyes államoknak meg kell követelni és ellenőrizni is kell, ehhez pedig nagyon komoly szemléletváltásra van szükség.

A konferencia második napján tematikus szekció foglalkozott a trópusi erdők, pontosabban az ezekkel borított területek jelentőségével a növekvő energia-, élelmiszer- és ásványi anyag-igények kielégítése szempontjából. Sébastien Treyer ([IDDRI](#)) a FAO adataira alapozva vázolta föl a globális élelmiszer-szükségletek alakulását 2050-ig, ami elsősorban a fejlődő országokban lesz jelentős, közel 30%-kal fölülmúlva a globálisan tervezett 70%-os növekedést. A növekvő élelmiszer-szükségletek kielégítésében elsősorban a terméshozamok és a technológiai intenzitás növelésének lesz szerepe, kevésbé az új területek művelésbe vonásával, ami az erdővel borított területek szempontjából kedvező is lehet, mindezzel együtt elsősorban Dél-Amerikában és Afrikában kell azzal számolni, hogy a mezőgazdasági kultúrákkal hasznosított területek nagysága érdemben nőni fog. Egyelőre azonban számos nyitott kérdés van, így pl. a legelőterületek, szavannák, agroerdészet szerepének alakulása a következő évtizedekben, ahogy azt sem lehet pillanatnyilag pontosan meghatározni, milyen koncentrációja várható a mezőgazdasági beruházásoknak egyes afrikai országokban (Etiópia, Zambia), amire a jelenlegi tendenciák alapján számítani lehet. Nyitott kérdés egyelőre az is, miként alakul a bio-üzemanyag előállításra szolgáló területek nagysága 2050-ig: valószínűsíthető, hogy a szemeszterményekből előállított első generációs bioalkohol és biodízel eltűnik, valamelyest visszaszorul a cukornádból készült bioetanol mennyisége, viszont a mostani energetikai célú területnél jóval nagyobb fog elfoglalni a második generációs üzemanyagok (etanol és dízel) előállítása. Egyértelmű, hogy biztosítani kell az élelmiszer- és takarmány-előállítás prioritását, ezt kell összeegyeztetni az energetikai és ipari célú biomassza-igények kielégítésével. Nyilvánvaló, hogy a remélt összhang megtalálásában nagyon nagy szerepe lesz annak, miként lehet érdemben csökkenteni a globális energiaigényt (vagy visszafogni annak növekedését) és hatékonyabbá tenni az ipari nyersanyagok (újra)hasznosítását. Aluren Gazull ([CIRAD](#)) az erdők energetikai célú használatát elemezte, leszögezve, hogy a világ számos területén a lakosság energia-igényének kielégítésében első helyen a fa szerepel, például csak konyhai használata 2 milliárd ember számára jelent létszükségletet. Egyes vélemények szerint a fa energetikai célú használata nem csak a szegénység jele, de az egészségre (légúti megbetegedések: a WHO adatai szerint fatüzelés miatt évi 1,4 millió ember hal meg ilyen a világban) és a környezetre (erdőirtás) is káros hatással van. Más megvilágításban vizsgálva a fatüzelést, a kitermelés és kereskedelem nagyon komoly munkahelyteremtő és jövedelem-biztosító egyes régiókban, míg az egészségügyi hatások tekintetében valójában igen kevés adat áll rendelkezésre (ezt a WHO is elismerte később), más háztartási szennyezők is vannak (pl. petróleumlámpa), az egyik leginkább

fatüzelést használó régióban, a szubszaharai Afrikában a főzés elsősorban a szabadban történik... Az erdőirtásokban a legnagyobb szerepet a mezőgazdasággal művelt területek növekedése és az urbanizáció jelenti, főleg, hogy a helyi lakosság faanyag-szükségletét szavannás és ugarterületeken növő vegetációk is szolgálják.

A nyilvánvaló problémákkal kapcsolatos megoldás-keresés céljai között szerepel a fejenkénti faanyag-használat csökkentése a hatékonyság növelésével, a fenntartható erdőgazdálkodás bevezetése és ahol lehet, más energiahordozó (pl. folyékony földgáz) elterjesztése. Sajnálatos módon a kőolaj árának folyamatos növekedése újra előtérbe helyezi az alternatív energiahordozókat, így a fát is, az urbanizáció pedig elsősorban a környező területeken veszélyezteti az erdőket a helyi energiaigények növekedése és koncentrációja miatt. Elengedhetetlen az energetikai szektor modernizációja, az igények minél sokoldalúbb forrásokból történő kielégítése, érdemi szerep biztosítása a fenntartható és szennyeződésmentesített **f**aszénnek (*charbon durable et dépollué*), az elektromos áramnak, a bioüzemanyagoknak. A városok közvetlen vonzáskörzetében érdemes energetikai célú ültetvényeket telepíteni, és megkerülhetetlen szerepe van a multiszektoriális politikák kialakításának (energia-mezőgazdaság-környezetvédelem) és a technikai eszközök szocio-ökonómiai feltételekhez való adaptálásának – ahol nincs univerzális megoldás. Törekedni kell a város- és vidék-politika olyan irányú társítására is, hogy a városok szükségleteinek kielégítése fenntartható formában történjen. Mindezekkel együtt a energetikai célú fahasználat reális alternatíva lehet az egyes régiók növekvő energiaigényének kielégítésében de csak akkor, ha tekintettel vagyunk az egyes kockázati tényezőkre és azok kivédésre megfelelő megoldást keresünk.

Az erdőirtások elleni küzdelem a nagykereskedelem számára is téma, mivel látványos(nak) tűnő programokkal pozitív irányba tolható el a nagykereskedelem megítélése, ami marketing-szempontról mindenképpen előnyös. Egy ilyen kezdeményezést mutatott be az E.Leclerc hipermarket-hálózat is (Valérie Lemaire), ami az „erdő terv” (Plan foret) nevet viseli és 2010-ben, a biodiverzitás nemzetközi évében indult. Ennek eleme például, hogy a lánc nem vásárol ellenőrizhetetlen eredetű, nem FSC-minősítésű faanyagból készült termékeket, a trópusi fafajokat igyekszik helyi (vagy európai, pillanatnyilag főleg lengyelországi), FSC-minősítésű fajokkal, illetve ezekből készült termékekkel (pl. akáccal) kiváltani. A törekvés része az alkalmazottak továbbképzése, a beszállítók és a vásárlók folyamatos tájékoztatása. Hasonló indítatásból csökkentik a pálmaolaj használatát is a saját márkás termékek előállításánál (illetve megkövetelik a fenntartható termelésből származó olajat) – 2011-ben már csak 7500 tonna pálmaolajat használtak föl, ami a pálmaolaj-termő terület 0,014%-ának felel meg. Frédéric Meignotte ([The Forest Trust](#), TFT) a minősítési rendszer fejlődését és ennek a fenntartható erdőgazdálkodásra gyakorolt kedvező hatását mutatta be. A TFT elsődleges törekvése az illegális és/vagy nem fenntartható erdőhasználat elleni küzdelem és az ezekkel járó szocio-ökonómiai problémák kezelése. Részéről igen érdekes, a pálmaolaj-termesztést támogató fejtegetés hangzott el, aminek alapját az jelentette, hogy a hagyományos olajnövények (repce, napraforgó, sőt szója) hektáronkénti olajhozamához képest lényegesen nagyobb mennyiségű olajat ad, így a pálmaolaj-mennyiségének növelésével – természetesen feltételezve környezetvédelmi szempontból korrekt kultúrát – jelentős, pillanatnyilag a már említett egyéves olajnövény-kultúrákkal borított - termőterületek szabadulhatnak föl a világban más élelmiszer-növények termesztésére, miközben nem lenne semmilyen negatív hatással a folyamat az erdők állapotára és nagyságára sem. Sylvain Angerand (Les Amis de la Terre) előadását azzal indította, hogy Európa az ide importált élelmiszer- és egyéb biomassza-importtal (amiben jelentős mennyiséget jelentenek a növényi olajok és olajos magvak, valamint fehérjenövények) gyakorlatilag másfélszer akkora mezőgazdasági területet vesz igénybe, mint a saját területe, ami nagyon komoly nyomás alá helyezi más kontinensek

területhasználatát. Ez a jelenség hatással van a teljes gazdálkodási láncra, aminek végén az erdők találhatóak, mint a túlzott igények kielégítésére törekvő „áldozatai” – ennek jelei Braziliában is világosan látszanak az erdők szántókká vagy legelőkké alakításával. Sajnálatos módon az élelmiszer-, energia- és nyersanyag-igények folyamatos emelkedése olyan, sok esetben vagy sok helyen föloldhatatlannak tűnő ellentétet idéz elő, amik föloldása egyelőre az erdők visszaszorulása nélkül elképzelhetetlen, ha pedig az erdők védelme élves prioritást, az más használók számára jelent konfliktus-helyzetet. A hosszú távú megoldás érdekében elengedhetetlen, hogy Európa maga is erőfeszítéseket tegyen többek között azért, hogy az együttműködési, kereskedelmi, élelmezési, energetikai politikák, megállapodások során messzemenően figyelembe veszi azt, hogy a kontinens szükségleteit lehetőleg olyan formában lehessen kielégíteni, hogy az minél kevésbé legyen negatív hatással más régiókra, kontinensekre. A WWF képviselője szerint az erdőirtások két egyik legfontosabb kiváltója a szójatermesztés és a papírgyártás, és mint e termékek egyik igen nagy fölhasználója, Franciaországnak is érdemi felelőssége van a trópusi erdők területének csökkenésében. Egy másik hozzászóló utalt [Maurício António Lopes](#), az [EMBRAPA](#) kutatási igazgatójának 2011. októberi párizsi előadására (Forum for Agriculture-konferencia a [European Landowners Organisation](#) szervezésében), amiben a biotechnológia és a GMO-k brazil (agrár)kutatási stratégiában betöltött szerepét is részletezte. Ennek kapcsán úgy vélte, a brazil eredmények két dologra világítanak rá: minél nagyobb figyelmet és erőforrásokat kell fordítani a trópusi erdészeti és mezőgazdasági politikára, a globális élelmezési és környezetvédelmi kihívások fényében pedig nem lehet sokáig tartani azt az európai álláspontot, ami teljességgel negligálja a GMO-kat.

Az előzővel párhuzamosan folyó szekció témája a trópusi fafajok fenntartható és legális kereskedelme volt. Mint az ezt a szekciót lezáró összefoglalóban elhangzott, a fő kérdés az volt, a kereskedelem valóban érdemi kitörési lehetőséget jelent-e vagy nem a trópusi erdőket birtokló országok lakossága számára, mindezt az EU és az érintett térségek viszonyában vizsgálva? Kérdés továbbá, hogy Európának valóban szüksége van a trópusi faanyagokra, vagy legalábbis a jelenlegi mennyiségben, továbbá az egyes kereskedelmi kérdések milyen kapcsolódó problémákra, kihívásokra hívják föl a figyelmet, elsősorban a termelő országok stratégiai fontosságú érdekeit tekintve? A legjobb, legigazságosabb döntések meghozatala egyáltalán nem egyszerű, a magán- és közsféra egyidejű, komplementer, egy irányba mutató részvételét igényli, csak így remélhető az egyes területeken érdemi előrehaladás. Azzal együtt, hogy középtávon valószínűsíthető a többi nagy importőrrel (pl. Kína) való összehasonlításban az európai piac bizonyos mértékű háttérbe szorulása, Európa továbbra is meghatározó szereplője lesz a trópusi fák kereskedelmének, így fontos szerepe van-lesz az általa indított kezdeményezéseknek, mint pl. a faanyag certifikációja. Hozzászólók megjegyezték, minden kezdeményezésnek elengedhetetlen feltétele, hogy a helyi lakosságot minél jobban tájékoztassák és egyenrangú partnerként kezeljék, enélkül nem lehet igazi sikert remélni.

A trópusi erdők védelmével foglalkozó szekcióban vitaindítónak Bérengère Blin (igazgató-helyettes, [Parc amazonien de Guyane](#)) a guyanai amazóniai nemzeti parkot mutatta be, ami 2007-ben jött létre 3,4 millió hektáron - ezen belül 2 millió hektár jelenti a park „szívét”, azaz a fokozottan védett területet, míg 1,4 millió hektár az újnevezett „szabad társulási zóna” (zone de libre adhésion). A program végrehajtásához nem csak a saját (százas nagyságrendű) alkalmazottakra támaszkodnak, de elsősorban az illegális tevékenységek (főleg aranyásás) visszaszorítására a helyi közösségek, a csendőrség, az országos erdészeti felügyelet ([ONF](#)) és a hadsereg segítségét is igénybe veszik.

A francia-amazóniai olyan „új generációs” nemzeti park, ami az önkéntes csatlakozás alapján lehetővé teszi a helyi közösségek részvételét a programban, valamint nem zárja ki bizonyos emberi tevékenységek – korlátok közötti – folytatását. Más trópusi természetvédelmi területekhez képest igen jó természeti állapotúnak mondható, de ezzel együtt több szempontból is veszélyeztetettnek számít. Ezek egyik, talán legfontosabb oka az illegális aranyásás a törvénytelen erdőirtásokkal (kb. 4000 ha 20 év alatt) és a folyók nehézfém-szennyezésével (főleg higany, valamilyen mértékben legkevesebb 2000 km hosszan, ebből 600 kilométeren az élővilág szinte teljes degradációjával), ami az őserdei lakosság körében nagyon komoly egészségügyi kockázatot is jelent. Ez a népesség ugyanis mindig is jelentős mennyiségben fogyasztotta a folyóvizekből kifogott halat, ám az illegális aranyásásból a folyóvizekbe került higany olyan mértékben fölhalmozódott a halak szervezetében, hogy azok fogyasztásra alkalmatlanná váltak. Az erőfeszítések ellenére még mindig legalább 50 helyen folyik illegális aranyásás, noha a csendőrség és a hadsereg minden lehetséges eszközt bevet ezek fől számolására. A határfolyókon azonban a francia területen lévő illegális bányák fől számolása után is érkezik szennyezés a szomszéd országok területén lévő bányákból, ezért elengedhetetlen a nemzetközi együttműködés a szomszédos országokkal. A helyi lakosság egyre nagyobb arányú helyhez kötődése más jellegű területhasználati kérdéseket vet föl – mezőgazdaság: növénytermesztés, állattartás -, ezek megoldása is egyre nagyobb erőfeszítéseket igényel.

A nemzeti park működésében mérőkövet jelent a most formálódó, belátható időn belül elfogadásra kerülő charta kialakítása, ennek címe „az amazóniai erdő ökoszisztéma és a ember és a természeti környezet közötti kapcsolat megőrzése” (*Préservation de l'écosystème forestier amazonien et des interactions entre l'homme et le milieu naturel*). Ez a tervezet a park és partnerei között számos tematikus együttműködést tételez föl, mint például a helyi közösségek életvitelének tiszteletben tartása és bevonásuk a döntéshozatali folyamatokba, vagy a Habitats-program működtetése és ez ehhez szükséges ismeretanyag előállítás, stb. Ezek közös tulajdonsága, hogy fő cél a természeti környezet és az erőforrások megőrzése, az emberrel való kapcsolat fönntartása. Természetesen a megvalósítás során a gondolkodásmódokban meglévő eltéréseket és a kulturális különbségeket (*dimensions interculturelles*) figyelembe kell venni, de törekedni kell az innovatív eljárások alkalmazására és az egyes résztvevőkkel való minél eredményesebb párbeszédre, együtt-gondolkodásra. A park végleges működési rendjét csak nagyon részletes és alapos ismeretek alapján lehet fölépíteni, amit olyan érdemi programoknak kell kísérniük, amikkel a helyi közösségeket is maximálisan meg lehet nyerni és biztosítható a nemzeti park hosszú távon is eredményes működtetése.

Bernard Cressens (WWF) egy más klimatikus és földrajzi térség, Új-Kaledónia száraz erdeit mutatta be. A sziget maga Franciaország tengeren túli területe, a biodiverzitás szempontjából az egyik kiemelt, egyben a Föld talán legveszélyeztetettebb pontja: a 456 növényfajból 262 bennszülött, az eredeti területnek pedig ma már csak 1%-a (egy százaléka) van meg, 5700 hektáron. Az ennek megmentésére létrehozott „Programme de conservation de foret seche” (PCFS) az első olyan jellegű projekt, ami a természetvédelem szempontjából nem valami ellen, hanem valamiért jött létre, meglehetősen összetett kulturális és társadalmi feltételrendszer mellett. Az egyik első siker az volt, hogy megkezdődött az őshonos fajok faiskolai szaporítása, és a helyi önkormányzatok számára fontos lett ilyen növények telepítése a közterületeken. A természetes flóra helyreállítása során az endémikus fajok telepítésével párhuzamosan el kellett kezdeni az idegen eredetű, özönnövény-jellegű fajok visszaszorítását is. Bővebb információ: www.foretseche.nc. A szigeten hasonló program indult a nedves klímájú erdők regenerálására is, ez a projekt fedi le a nikkelbányászat miatt sérült területek rekultivációjának egyik elemét, az újraerdősítést. Mindkét program esetében hatalmas

fegyvertény, hogy sikerült a helyi lakosság érdeklődését olyannyira fölkelteni, hogy a helyiek kifejezetten presztízskérdést csinálnak ezek sikeréből, miközben sikerrel tették félre az egymás közötti kulturális vagy más jellegű ellentéteket.

Silvia Ritossa ([Comité français de l'UICN](#)) a civil társadalom trópusi erdők megőrzésében vállalt szerepét mutatta be, amiben szerinte alapvető fontossága van annak, hogy létezzen az adott országokban valós erdészeti politika. Amennyiben ennek végrehajtásában érdemi szerep jut a civil társadalomnak, az kifejezetten javíthatja magának az erdészeti politikának az eredményességét, hatékonyságát. Az egyik ilyen UICN-program az ún. „kis kezdeményezések programja” (*programme de petites initiatives*, PPI), aminek számos erdészeti projektke volt-van a Fonds Français pour l'Environnement Mondial ([FFEM](#)) cselekvési tervéhez kapcsolódva. A néhány ezer eurós projektek elsődleges célja a helyi civil szféra mobilizálása volt annak érdekében, hogy minél hatásosabban föl lehessen hívni a figyelmet a trópusi erdőkkel kapcsolatos környezetvédelmi problémákra.

Silvia Ritossa és Bernard Cressens egyaránt arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kis civil kezdeményezések támogatása elengedhetetlen, munkájuk során a fölhasznált források gyakran hatékonyabban hasznosulnak, mint a nagy büdzséjű állami programok esetében. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nincs szükség egyikre vagy másikra. Az viszont elgondolkodtató a CNRS hozzászóló kutatója szerint, hogy a trópusi erdők leromlásához, az erdőirtások térnyeréséhez nagyon nagy mértékben hozzájárult a fejlett országok gazdasági modellje és igénye, így elég groteszk az a hozzáállásuk, amikor a trópusi erdők védelmét, helyreállítását a helyi közösségektől, a fejlődő országoktól várják.

Nathalie Van Vliet ([TRAFFIC](#)) egy más területet, az emberi táplálkozásra szolgáló, erdei (bush) állatok elejtéséből származó húsforrást helyezte előadásának középpontjába. Az érintett fajok zömmel nem állnak védelem alatt, ezek jelentik a helyi lakosság állati fehérje-forrásának mintegy 80-90%-át, ökológiai, de még inkább egészségügyi problémát jelentenek. A problémát érzékelteti, hogy csak a Kongó-medencéjében évente 4 millió tonnáról van szó, annak minden gazdasági és társadalmi összefüggésével együtt. Mivel ez a fajta húskereskedelem olyan mélyen beleivódott a helyi szokásokba és nagyon fontos gazdasági szerepe is van, az elsődleges cél ennek fönntartható, az emberi egészségre veszélyes kockázati tényezőket kiiktató és a védelem alá eső fajok elejtését kizáró módon történő folytatása, nem pedig a gazdasági állatok tenyésztésének erőltetése. Már csak azért sem, mert ennek sokkal mélyrehatóbb következményei lennének az erdei ökoszisztémákra, mint a vadon élő állatok vadászatának fönntarthatóvá tételének. A TRAFFIC által indított, öt közép-afrikai országra (RDC, Kongó, Közép-Afrikai Köztársaság, Gabon, Kamerun) tervezett program (amihez önkéntes alapon Egyenlítői Guinea is csatlakozott) legfontosabb föladata annak a szervezeti háttérnek a megteremtése, ami képes a rendszer ellenőrzésére, szükség szerinti befolyásolására, irányítására a hosszú távú fönntarthatóság érdekében. Ehhez álláspontja szerint nem úgy struktúra létrehozására van szükség, hanem a helyszínen már létező szervezetek föltérképezése, mozgósítása, egységes rendszerbe történő összekapcsolása a valóban jó megoldás. Támogatóik: Német Együttműködési Minisztérium, IUCN, AFD, WWF.

A további előadások között volt Nicolas Tubbs-é ([RSPB nature's voice](#)), aki a [BirdLife International](#) által összefogott „reménység erdeje” ([Forest of Hope](#)) programot mutatta be, ami belátható időn belül ötmillió hektáron szeretne fokozott védelmet elérni elsősorban a madarak számára, tágabb értelemben véve a helyi biodiverzitásnak. Teljesen más léptékű kezdeményezést mutatott be Noeline Raondry Rakatoarisoa (UNESCO, MAB-program), mégpedig az UNESCO „ember és bioszféra” – MAB - programját, ami 2011-ben ünnepelte negyven éves fönállását. A MAB kiemelt figyelmet fordít a sajátos, különleges területek védelmére és az ott élő közösségek tudásának megismerésére, így a trópusi esőerdőkre is.

A két nap tapasztalatait összegezve elmondható, hogy a globális kihívások – elsősorban az élelmezés és a klímaváltozás – egyre nagyobb figyelmet kapnak szerte a világban, a természetvédelem és a fenntartható fejlődés iránti elkötelezettség egyre több támogatót mozgat meg, ami a különböző kezdeményezések számában és sokszínűségében egyaránt megmutatkozik. Az európai országoktól és magától az EU-tól is érdemi források érkeznek a sokszor nagyon komoly tudományos aspektussal is rendelkező, főleg trópusi országokban folyó, elsődlegesen erdészeti projektekhez, amikben bennünket, magyarokat is szívesen látnak. A magyar felsőoktatás, a kutatás számára egy-egy tudományos program nagyon komoly tapasztalatokat, tudást jelenthet, amikor pedig globalizálódó világban pedig egyre kevésbé lehetséges – de nincs is értelme – függetleníteni magunkat a bennünket is érintő globális kihívásoktól, érdemes ezeket a lehetőséget megragadni.

Somogyi Norbert mezőgazdasági és TÉT-attasé, Párizs